

КАТАЛІЗАТОРИ ПОСИЛЕННЯ РОЛІ ГРОМАД У СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ ЛОКАЛЬНИХ ТЕРИТОРІЙ

*Олексенко Р. І., д. ф. н. професор,
Ортіна Г. В., д. н. з держ. управл., доцент,
Таврійський державний агротехнологічний
університет ім. Дмитра Моторного, Україна*

Актуальність даного дослідження обумовлена необхідністю обґрунтування концептуальних теоретико-методологічних основ формування та соціально-економічного розвитку спроможних територіальних громад на основі узагальнення існуючого вітчизняного та зарубіжного досвіду, а також приведення їх практичного застосування в умовах децентралізації в Україні.

Дослідження провідних зарубіжних та вітчизняних вчених доводять необхідність переосмислення теоретико-методологічних положень щодо формування та соціально-економічного розвитку спроможних територіальних громад в умовах децентралізації. Зокрема, вагомий вклад у розвиток фундаментальних досліджень у сфері реформи місцевого самоврядування зробили: Ю. П. Шаров, С. М. Серьогін, Т. А. Заяц, А. О. Касич, Т. О. Харченко, Дж. Треллер, Р. Сілвермен, К. З Паттерсон, С. Саккетті, А. Хрістофор, М. Моска Б. Гузієвська та інші.

Процес глобалізації світової економіки вводить нові закономірності та змінює рівні відповідальності за соціально-економічний розвиток країни. В даному контексті посилюється роль громад у соціально-економічному розвитку локальних територій. Реформи децентралізації, які проходять зараз в Україні, мають перетворити територіальні громади з об'єкта управління на суб'єкт управління, який самостійно забезпечуватиме свою спроможність. Сьогодні територіальні громади в Україні виявилися не готовими до таких змін. Як місцева влада, так і громада не володіють необхідними знаннями, інформацією, не мають навичок та досвіду для планування розвитку та підвищення спроможності своїх територій. Така ситуація призводить до гальмування процесу децентралізації та помітному зниженню ефекту від запроваджених реформ. Встановлено, що до основних критеріїв, які мають прямий вплив на формування спроможних об'єднаних територіальних громад, можна віднести наступні (розроблено експертами Групи фінансового моніторингу Центрального офісу реформ при Мінрегіоні):

- чисельність громади: не менше 5–7 тис. осіб;
- питома вага базової дотації: не більше 30 % від суми власних доходів;
- витрати на утримання управлінського апарату: не більше 20% від обсягів власних ресурсів громади.

Тому, існує необхідність у переоцінці уже набутого досвіду щодо формування спроможності територіальних громад, розробці дієвих методик та сценаріїв соціально-економічного розвитку, враховуючи їх готовність до запропонованих ініціатив.

Наразі переважна більшість територіальних громад України, маючи право вирішувати питання місцевого значення, неспроможна їх виконувати через брак власних коштів, занепад або відсутність інфраструктури (необхідних будівель, споруд, доріг тощо), а також брак кадрів відповідної кваліфікації. Тому значна частина питань місцевого значення не вирішується належним чином – не утримуються приміщення шкіл і лікарень та інші будівлі комунальної власності, не забезпечується благоустрій території, нічне освітлення вулиць тощо. Метою реформи місцевого самоврядування є, передусім, забезпечення його спроможності самостійно, за рахунок власних ресурсів, вирішувати питання місцевого значення.

Однак, в сучасних умовах політичних змін Україна потребує розробки власних механізмів та інструментів, які б враховували здобутки світової науки та могли б бути задіяні в нашій країні з урахуванням внутрішніх особливостей законодавства та адміністративно-територіального устрою України. Тому існує необхідність у переоцінці уже набутого досвіду щодо формування спроможних територіальних громад, розробці дієвих методик та сценаріїв їх соціально-економічного розвитку, враховуючи їх готовність до запропонованих ініціатив.

Список використаних джерел:

1. Сталій розвиток місцевих громад в умовах децентралізації: монографія \ Ортіна Г.В., Сокіл О.Г., Прус Ю.О., Застрожнікова І.В., Єфіменко Л.М. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019. – 171 с.
2. Формування та шляхи створення об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації: хрестоматія / за заг. редакцією Г.В. Ортіної. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В. – 2019. – 410 с.
3. Що повинна забезпечити своїм мешканцям спроможна територіальна громада? Електронний ресурс. // ONLINE НОВА КАХОВКА. НОВИНИ МІСТА, ОБЛАСТІ ТА КРАЇНИ. 2015. Режим доступу: <http://nk-online.com.ua/shho-povinna-zabezpechiti-svoyim-meshkantsyam-spromozhna-teritorialna-gromada/>
4. Барвінківська районна рада Харківської області. Офіційний сайт. 2015. 26 червня. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.barvinkoverada.com.ua/Osnovni%20podii%202015/Podii%20chervnya%202015.htm>
5. Ковальчук Н. Об'єднані територіальні громади: переваги та ризики // POLISSYA.NET. 2016. 9 серпня. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://polissya.net/2012-08-01-08-20-33/korusni-novunu/3354-obiednani-teruterialni->